

Benedict Wells

Het einde van de eenzaamheid

Uit het Duits vertaald door
Gerda Baardman

MEULENHOF

IK KEN DE DOOD al heel lang, maar nu kent de dood mij ook.

Voorzichtig doe ik mijn ogen open, knipper een paar keer. Langzaam wijkt de duisternis. Een kale kamer, alleen verlicht door de groen en rood opgluoiende ledjes van kleine apparaten en de lichtstraal die door de kier van de deur naar binnen valt. De nachtelijke stilte van een ziekenhuis.

Ik heb het gevoel dat ik uit een dagenlange droom ben ontwaakt. Een doffe, warme pijn in mijn rechterbeen, mijn buik, mijn borst. In mijn hoofd een zacht gebonk dat steeds sterker wordt. Geleidelijk dringt tot me door wat er gebeurd moet zijn.

Ik heb het overleefd.

Er komen beelden terug. Ik rijd op de motor de stad uit, ik geef gas, de bocht ligt voor me. De wielen verliezen hun grip op de provinciale weg, ik zie de boom op me afkomen, probeer vergeefs uit te wijken, doe mijn ogen dicht...

Waardoor ben ik gered?

Moeizaam tuur ik omlaag. Een halskraag, rechterbeen gefixeerd, waarschijnlijk met gips, sleutelbeen in het verband. Voor het ongeluk had ik een goede conditie, zelfs erg goed voor mijn leeftijd. Misschien heeft dat geholpen.

Voor het ongeluk... Was er toen niet nog iets heel anders? Maar daar wil ik niet aan denken, ik herinner me liever de dag waarop ik de kinderen heb geleerd hoe je een steentje over het water kunt laten stuiteren. De gesticulerende handen van mijn broer

als hij met me discussieerde. De reis door Italië met mijn vrouw, hoe we op een vroege ochtend langs een bocht in de Amalfikust wandelden terwijl het om ons heen licht werd en de zee zachtjes tegen de rotsen klotste...

Ik dommel weer in. In mijn droom staan we op het balkon. Ze kijkt me indringend aan alsof ze me heeft doorzien. Ze wijst met haar kin naar de binnenplaats, waar onze kinderen met de buurkinderen spelen. Terwijl onze dochter dapper over een muurtje klimt, houdt onze zoon zich afzijdig en kijkt hij alleen maar naar de anderen.

‘Dat heeft hij van jou,’ zegt ze.

Ik hoor haar lachen en grijp naar haar hand...

Er klinkt herhaald gepiep. Een verpleegkundige vervangt mijn infuuszakje. Het is nog steeds midden in de nacht. *September 2014* staat op de kalender aan de muur. Ik probeer overeind te komen.

‘Welke dag is het vandaag?’ Mijn stem klinkt vreemd.

‘Woensdag,’ zegt de verpleegkundige. ‘U hebt twee dagen in coma gelegen.’

Het lijkt alsof hij het over iemand anders heeft.

‘Hoe voelt u zich?’

Ik ga weer liggen. ‘Een beetje duizelig.’

‘Dat is volkomen normaal.’

‘Wanneer mag ik mijn kinderen zien?’

‘Ik zal uw familie morgenvroeg meteen op de hoogte brengen.’

De verpleegkundige loopt naar de deur, blijft daar even staan. ‘Belt u maar als er iets is. De afdelingsarts komt zo bij u kijken.’

Als ik niets terugzeg, gaat hij weg.

Waardoor komt het dat een leven wordt zoals het wordt?

In de stilte hoor ik alle gedachten en ineens ben ik klaarwakker. Begin diverse etappes uit mijn verleden na te gaan. Vergeten gewaande gezichten komen weer boven, ik zie mezelf als jongen op het sportterrein van het internaat en het rode licht in mijn donkere kamer in Hamburg. Eerst zijn de herinneringen nog onscherp, maar in de uren daarna worden ze preciezer. Mijn gedachten gaan steeds verder terug in de tijd, voordat ze uiteindelijk bij de ramp belanden die mijn kinderjaren heeft overschaduwd.

TOEN IK ZEVEN was, gingen mijn broer, mijn zus en ik met onze ouders op vakantie in Zuid-Frankrijk. Mijn vader, Stéphane Moreau, kwam uit Berdillac, een dorp in de buurt van Montpellier. Achttienhonderd inwoners, een boulangerie, een brasserie, twee wijngaarden, een meubelmakerij en een voetbalelftal. We gingen bij oma op bezoek, die de laatste jaren niet meer uit het plaatsje was weggeweest.

Zoals altijd bij een langere autorit had mijn vader zijn oude lichtbruine leren jack aan en zijn pijp in zijn mondhoek. Mijn moeder, die het grootste deel van de rit had zitten dommelen, zette een cassette van The Beatles op. Ze draaide zich om.

‘Voor jou, Jules.’

‘Paperback Writer’, destijds mijn lievelingsnummer. Ik zat achter haar en neuriede mee. De muziek werd overstemd door mijn broer en zus. Mijn zus had mijn broer in zijn oor geknepen. Martin, die bij ons thuis altijd Marty werd genoemd, schreeuwde het uit en deed zijn beklag bij onze ouders.

‘Achterlijke klikspaan.’ Liz kneep weer in zijn oor.

Ze begonnen nog harder te ruziën, totdat mijn moeder zich omdraaide en hen recht aankeek. Die blik was een meesterwerk. Er sprak zowel begrip uit voor Marty met zijn gemene zus als voor Liz met haar lastige broertje, en verder maakte ze ermee duidelijk dat geruzie volkomen zinloos was en vooral dat kinderen die zich netjes gedroegen bij de volgende benzinepomp mis-

schien wel een ijsje kregen. Mijn broer en zus lieten elkaar met een met rust.

‘Waarom moeten we eigenlijk elk jaar naar oma?’ vroeg Marty. ‘Waarom kunnen we nooit eens naar Italië?’

‘Omdat dat zo hoort. En omdat *mamie* zich erop verheugt jul- lie te zien,’ zei mijn vader in het Frans zonder zijn blik van de weg af te wenden.

‘Nee hoor. Ze vindt ons helemaal niet leuk.’

‘En ze ruikt ook zo raar,’ zei Liz. ‘Naar muffe oude meubels.’

‘Nee, naar een beschimmelde kelder,’ zei mijn broer.

‘Zeg toch niet altijd dat soort dingen over *mamie*!’ Mijn vader loodste de auto om een rotonde heen.

Ik keek naar buiten. In de verte zag ik velden met tijm, garrigue en lage, kromgegroeide eiken. In Zuid-Frankrijk rook de lucht kruidiger en waren de kleuren intenser dan thuis. Ik stak mijn hand in mijn zak en speelde met de zilverkleurige franken die ik nog over had van vorig jaar.

Tegen het vallen van de avond kwamen we aan in Berdillac. Achteraf doet het dorp me altijd aan een knorrige, maar eigen- lijk heel aardige oude man denken die de hele dag wat voor zich uit zat te dutten. Zoals in veel plaatsen in de Languedoc waren de huizen er van zandsteen, met eenvoudige luiken en rode, ver- weerde dakpannen, badend in het zachte licht van de laagstaan- de zon.

Het grind knerpte onder de banden toen we voor het huis aan het eind van de Rue Le Goff stilhielden. Het had iets onheilspel- lends, de voorgevel was overwoekerd met klimop en het dak was verzakt. Het rook er naar heel vroeger.

Mijn vader stapte als eerste uit en liep met snelle, verende pas- sen naar de deur. Het moet toen echt zijn goede tijd zijn geweest, zoals dat heet. Hij was midden dertig, had nog al zijn dikke, zwarte haar en was beminnelijk en hoffelijk tegen iedereen. Ik

zag vaak buren en collega's geboeid om hem heen staan luisteren als hij aan het woord was. Dat lag aan zijn stem: die vlijde zich zacht, niet te laag en niet te hoog, met een heel licht accent, als een onzichtbare lasso om zijn toehoorders heen en trok hen naar zich toe. Als accountant werd hij erg gewaardeerd, maar voor hem telde alleen zijn gezin. Hij kookte elke zondag, had altijd tijd voor zijn kinderen en straalde optimisme uit met zijn jongensachtige glimlach. Later zag ik op foto's uit die tijd dat er toen al iets niet klopte. Zijn ogen. Daar lag iets van verdriet in, misschien ook iets van angst.

Onze grootmoeder verscheen in de deuropening. Ze had een scheve mond en keek haar zoon nauwelijks aan, alsof ze zich ergens voor schaamde. Ze omhelsden elkaar.

Wij kinderen volgden het tafereel vanuit de auto. Men beweerde dat onze grootmoeder in haar jeugd een bijzonder goede zwemster was geweest en heel populair was in het dorp. Dat moest wel honderd jaar geleden zijn. Haar armen zagen er breekbaar uit, ze had een gerimpeld schildpaddenkopje en ze leek het lawaai dat haar kleinkinderen maakten nauwelijks te kunnen verdragen. We waren bang voor haar en voor haar sober ingerichte huis met de ouderwetse kleden en de ijzeren bedden. Het was ons een raadsel waarom onze vader hier elke zomer naartoe wilde. 'Het leek wel alsof hij elk jaar terug moest naar de plek waar hij het meest was vernederd,' zei Marty later een keer.

Je had er ook de geur van koffie 's morgens. Zonnestralen op de plavuizen in de woonkamer. Het zachte gerammel in de keuken, waar mijn broer en zus de messen en vorken voor het ontbijt haalden. Mijn vader verdiept in zijn krant, mijn moeder die plannen voor de dag maakte. Daarna naar de grotten, fietstochtjes of pétanque in het park.

Eind augustus werd in Berdillac het jaarlijkse wijnfeest gevierd. 's Avonds speelde de dorpsharmonie, de huizen waren ver-

sierd met lampions en slingers en er hing een geur van geroosterd vlees in de straten. Mijn broer, mijn zus en ik zaten op de grote trap van het gemeentehuis en keken toe terwijl de grote mensen op het dorpsplein dansten. In mijn hand hield ik de camera die mijn vader me had toevertrouwd. Een zware, dure Mamiya; ik had opdracht foto's van het feest te maken. Dat beschouwde ik als een eer, mijn vader gaf zijn camera's anders nooit uit handen. Trots drukte ik een paar keer af terwijl hij mijn moeder sierlijk over de dansvloer leidde.

'Papa danst goed,' zei Liz deskundig.

Mijn zus was elf, een groot meisje met blonde lokken. Ook toen al had ze wat mijn broertje en ik 'de podiumziekte' noemden; ze gedroeg zich altijd alsof ze op het toneel stond. Ze straalde alsof er een stel spotjes op haar gericht was en praatte zo luid en duidelijk dat ze ook op de achterste rijen moeiteloos te verstaan was. Tegenover onbekenden deed ze zich graag vroegrijp voor, maar in werkelijkheid was ze de prinsessenfase nog maar net ontgroeid. Ze tekende en zong, speelde graag buiten met de buurkinderen, ging soms dagenlang niet onder de douche, wilde uitvinder worden, verbeeldde zich dan weer dat ze een elfje was, en in haar hoofd leken zich duizend dingen tegelijk af te spelen.

In die tijd lachten de meeste meisjes Liz uit. Ik zag mijn moeder vaak in haar kamer kalmerend op haar inpraten als haar klasgenootjes haar weer hadden gepest of haar schooltas hadden verstopt. Daarna mocht ik haar kamer in. Dan sloeg ze haar armen wild om me heen; ik voelde haar adem op mijn huid en ze vertelde me alles wat ze mijn moeder al had verteld, misschien nog wel meer. Ik hield meer van mijn zus dan van wie ook en daar kwam geen verandering in toen ze me jaren later in de steek liet.

*

Na middernacht hing er nog steeds een zwoele, vochtige warmte over het dorp. De mannen en vrouwen die nog op de dansvloer stonden – onder wie onze ouders – wisselden na elk nummer van partner. Ik maakte nog een foto, al kon ik de Mamiya nauwelijks meer vasthouden.

‘Geef mij die camera eens,’ zei mijn broer.

‘Nee, papa heeft hem aan mij gegeven. Ik moet erop passen.’

‘Heel even maar, alleen één foto maken. Jij bakt er niks van.’

Marty griste de camera uit mijn handen.

‘Doe niet zo vervelend,’ zei Liz. ‘Hij was net zo blij dat hij ermee mocht.’

‘Ja, maar zijn foto’s zijn waardeloos, hij weet niet hoe de belichting werkt.’

‘Jij weet ook altijd alles beter, geen wonder dat je geen vrienden hebt.’

Marty maakte een paar foto’s. Hij was het middelste kind. Tien jaar, bril, donker haar, bleek, onopvallend gezicht. In Liz en mij zag je duidelijk onze ouders terug, maar hij had uiterlijk niets met hen gemeen. Marty leek uit het niets te zijn gekomen, een vreemde die tussen ons had plaatsgenomen. Ik mocht hem niet. In de films die ik toen zag waren grote broers altijd helden die zich over hun kleine broertjes en zusjes ontfermden. Mijn broer daarentegen was een einzeltänzer die de hele dag op zijn kamer met zijn mierenkolonie zat te spelen en bloedmonsters van ontlede salamanders en muizen onderzocht – zijn voorraad dode diertjes leek onuitputtelijk. Kort daarvoor had Liz hem eens voor ‘walgelijke freak’ uitgemaakt; ze had het niet beter kunnen formuleren.

Van die vakantie in Frankrijk zijn me afgezien van de dramatische gebeurtenis aan het eind nog maar een paar flarden bijgebleven. Ik weet in elk geval nog goed dat wij op dat feest naar de Franse kinderen keken die op het dorpsplein aan het voetballen

waren en werden overvallen door een gevoel van vreemdelingschap. Wij waren alle drie in München geboren en voelden ons Duits. Bij ons thuis was er afgezien van bepaalde gerechten nauwelijks iets wat naar onze Franse wortels verwees en we spraken zelden Frans. Onze ouders hadden elkaar in Montpellier leren kennen. Daar was mijn vader na de middelbare school naartoe gegaan omdat hij zijn familie wilde ontvluchten. Mijn moeder was erheen gegaan omdat ze van Frankrijk hield. (En omdat ze haar familie wilde ontvluchten.) Als mijn ouders over die tijd vertelden, ging het over de avonden dat ze naar de bioscoop waren geweest en mijn moeder gitaar speelde, over hun eerste ontmoeting op een feest van een gemeenschappelijke studievriend en over hun gezamenlijke vertrek naar München – mijn moeder was toen al zwanger. Na zulke verhalen hadden mijn broer, mijn zus en ik altijd het gevoel dat we onze ouders goed kenden. Later, toen ze er niet meer waren, begrepen we pas dat we niets van hen wisten, helemaal niets.

*

We gingen wandelen, maar mijn vader wilde niet vertellen waar we heen gingen en zei onderweg haast geen woord. Gevijven liepen we een helling op, totdat we bij een bosje kwamen. Bij een enorme eikenboom op de heuvel bleef mijn vader staan.

‘Zien jullie wat er in de stam gekrast staat?’ vroeg hij. Hij keek alsof hij met zijn gedachten elders was.

‘*L’arbre d’Éric*,’ las Liz. ‘De boom van Éric.’

We keken naar de eik. ‘Daar heeft iemand een dikke tak afgehakt.’ Marty wees naar een ronde, gezwollen plek op de stam.

‘Ja, inderdaad,’ mompelde mijn vader.

Mijn broer, mijn zus en ik hadden onze oom Éric nooit gekend, hij zou al jaren geleden zijn omgekomen.